

UDC (УДК) 342.241 (477)
JEL Classification: K 10; K 23

Тур Тарас Орестович,

здобувач освітнього ступеня доктора філософії у галузі права
кафедри адміністративно-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: turtaras16@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4449-5231

ФУНКЦІЇ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Анотація. Розглянуто функції заходів забезпечення позову в адміністративному судочинстві. Використовуючи методологію системного аналізу правових явищ, охарактеризовано підходи до розуміння категорії юридичної науки «функції забезпечення адміністративного позову» у контексті реалізації гарантій захисту прав, свобод і законних інтересів в адміністративному судочинстві. Виокремлено та визначено загальні й спеціальні функції забезпечення позову в контексті КАС України та правових позицій Верховного Суду.

Ключові поняття: адміністративний позов, адміністративне судочинство, засоби забезпечення, функції забезпечення позову.

Tur Taras,

Postgraduate Student
of the Department of Administrative Law Disciplines,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: turtaras16@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4449-5231

FUNCTIONS OF MEASURES OF ENSURING A CLAIM IN ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS

Abstract. The functions of measures to ensure a claim in administrative proceedings are considered. Using the methodology of system analysis of legal phenomena, approaches to understanding the category of legal science "functions of ensuring an administrative claim" in the context of the implementation of guarantees for the protection of rights, freedoms and legitimate interests in administrative proceedings are described. At the general theoretical and methodological levels, the general and special functions of ensuring an administrative claim in the context of the Code of Administrative Procedure of Ukraine and the legal positions of the Supreme Court of Ukraine are distinguished and characterized. The general functions include system formation, information-oriented, security, goal setting, motivational, epistemological, educational, social control ones. The special functions of measures of ensuring the claim include such functions as guaranteeing judicial protection; ensuring compliance with the requirements of the administrative plaintiff; prevention of damage; restrictive; promoting effective judicial regulatory control; regulatory; compensatory; law enforcement; suspension of activity or action. The effectiveness of the legal norms regulating measures to ensure an administrative claim depends on the effectiveness and quality of the content. The criteria for the effectiveness and quality of the functions of ensuring an administrative claim include: validity, correctness, optimality, normativeness, mandatory nature, completeness, specificity. The study of the nature and process of implementation of the functions of measures to ensure a claim in the administrative proceedings allows to reveal in more detail their systemic and dynamic, structural qualities, role and place among other means of influence in resolving administrative disputes.

Key concepts: administrative claim, administrative proceedings, means of ensuring, functions of ensuring a claim.

Вступ

Сучасний етап розвитку національної системи права характеризується складними та суперечливими процесами, пов'язаними з оновленням і ускладненням суспільних відносин, високим ступенем динамічності, розширенням сфери правового регулювання. Реформування системи права обумовлює необхідність реконструкції, появи принципово нових утворень у структурному змісті, що відповідають критеріям правової держави та міжнародним стандартам. Це веде до зростання ролі права, функціонального потенціалу його приписів у врегулюванні соціальних процесів. Усебічне вивчення функцій забезпечення адміністративного позову дозволяє вийти на якісно новий рівень пізнання природи, сутності, значення в механізмі правового регулювання, сприяє ефективному використанню як засобу вирішення соціальних завдань, що є перед суспільством і державою.

Важливе значення для розроблення проблеми мали праці вчених-правознавців В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, Г. В. Агаманчука, В. М. Бевзенка, А. І. Берлача, Ю. П. Битяка, І. Л. Бородіна, О. П. Віхрова, І. С. Гриценка, Є. В. Додіна, Р. А. Калюжного, Л. Є. Кисіль, М. В. Коваліва, А. А. Козловського, М. І. Козюбри, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова, О. В. Кузьменко, В. І. Курила, Є. В. Курінного, Р. С. Мельника, В. Я. Настюка, Н. М. Оніщенко, О. І. Остапенка, М. М. Тищенко, О. І. Харитоновой, В. В. Цветкова, Я. М. Шевченко, Ю. С. Шемчушенка та ін. Вивчення проблеми функціональної природи заходів забезпечення адміністративного позову має комплексний характер і дає можливість простежити багатосторонні напрями впливу на суспільні відносини. Функції заходів забезпечення адміністративного позову відображають потребу в задоволенні, помилки та прорахунки в правотворчості, узгодженість або дисбаланс у механізмі правозастосування. Функціональні зв'язки правових приписів дозволяють здійснювати реалізацію прав і обов'язків суб'єктів правовідносин, створюють передумови для задоволення суспільних та особистих інтересів.

Метою статті є дослідження функцій заходів забезпечення позову в адміністративному судочинстві.

1. Інститут забезпечення адміністративного позову як гарантія захисту прав, свобод в адміністративному судочинстві

Державне управління створене людьми з метою свідомої регуляції життєдіяльності й має у забезпеченні їхніх потреб та інтересів таке ж важливе значення, як і основні суспільні інститути – держава, право, мораль, власність.

[1, с. 11]. Державні органи, органи місцевого самоврядування, посадові особи, державні службовці та службовці органів місцевого самоврядування повинні нести у правовій державі відповідальність за прийняті рішення та вчинювані дії (бездіяльність), за видання незаконних правових актів управління, за необґрунтоване застосування до фізичних і юридичних осіб заходів адміністративного примусу. Важливим правовим інститутом, що захищає порушені органами публічного управління (органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування) права і свободи людини та громадянина, є адміністративне судочинство.

Негативні соціально-правові явища зумовлюють наявність у праві цілей попередження правопорушень, природних і техногенних надзвичайних ситуацій, забезпечення правомірної поведінки в суспільстві, усунення прогалин у праві, колізій, недосконалості законодавства [2, с. 42].

Інститут забезпечення адміністративного позову є однією з гарантій захисту прав, свобод і законних інтересів юридичних та фізичних осіб – позивачів в адміністративному процесі, механізмом, який покликаний забезпечити реальне та неухильне виконання судового рішення, прийнятого в адміністративній справі [3].

Основне і єдине призначення цього інституту полягає у створенні можливості реального й ефективного захисту прав і законних інтересів осіб, які звернулися за цим до суду. Тож від правильності його застосування залежить реалізація позовних вимог у разі задоволення позову [4].

Функції заходів забезпечення адміністративного позову – це єдина система відносно відокремлених, що відрізняються сталістю, обумовлених метою та завданнями розвитку суспільства, напрямів впливу на суспільні відносини, а також стійких видів взаємодії норм адміністративного права (внутрішньосистемних функцій), в яких розкривається сутність і юридична природа заходів забезпечення адміністративного позову в адміністративному судочинстві.

Мета – бажані наслідки застосування заходів забезпечення адміністративного позову, регламентованих норми Кодексу адміністративного судочинства України. Завдання – це умови досягнення мети, а функції – засіб досягнення мети та вирішення завдань правових приписів. Мета, завдання та функції, перебуваючи у тісному взаємозв'язку, виступають ланками єдиного ланцюга в механізмі реалізації правових норм, які визначають заходи забезпечення адміністративного позову.

Заходи забезпечення адміністративного позову в сучасному розумінні – це процесуально-правовий механізм запобігання настанню негативних результатів (правових або матеріальних наслідків) для адміністративного позивача, який звернувся по захист до суду, ліквідація «загрозливої небезпеки» для суб'єкта і для забезпечення правопорядку у сфері адміністративних й інших публічних правовідносин. Як вважають автори навчального посібника «Адміністративне судочинство», термін «забезпечення» в цьому випадку означає життя певних необхідних заходів [5, с. 402].

Заходи забезпечення позову обмежують активну діяльність адміністративних відповідачів. Для відповідної частини сфери адміністративних та інших публічних правовідносин за допомогою використання інституту забезпечення позову встановлюється правовий режим, спрямований на запобігання порушенням прав, свобод і законних інтересів адміністративного позивача або невизначеного кола осіб, на захист прав, свобод і законних інтересів яких подано адміністративну позовну заяву, усунення передумов для неможливості або ускладнення захисту прав, свобод і законних інтересів адміністративного позивача без вжиття заходів забезпечення позову.

Засоби забезпечення позову здатні виконувати не одну конкретну функцію, а одразу декілька, з урахуванням системного характеру будови адміністративного права та системності суспільних відносин, що розглядаються адміністративним судочинством як об'єкти правового регулювання.

Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС України) розроблявся під впливом сформованих у країнах Європейського Союзу адміністративно-правовою юридичною наукою інститутів, принципів, традицій [6]. Заходи забезпечення позову в адміністративному судочинстві – один з інститутів у адміністративному процесі, який схожий на аналогічні правові засоби в європейській правовій теорії адміністративного судочинства.

КАС України значно розширив традиційні для національного процесуального права межі дії деяких юридичних конструкцій і механізмів. У науковій літературі є погляд, відповідно до якого окремі процесуальні провадження з прийняттям КАС України стали ефективнішими, створені нові процесуальні інститути, яких не було в Цивільному процесуальному кодексі України.

Функція заходів забезпечення адміністративного позову є складним утворенням і характеризується певною структурою, елементи якої залежать одні від одних. Логічна структура

функції забезпечення позову охоплює: об'єкти впливу; суб'єкти впливу; способи здійснення; підстави здійснення. Об'єкти впливу зазначеної функції – специфічні суспільні відносини, що виникають і до моменту подання позову, і у зв'язку з його поданням, а також з об'єктивно-протиправними діями та зловживаннями правом.

Суб'єкти охоронного впливу щодо зазначеної функції поділяються на дві групи: по-перше, суб'єкти, щодо яких виявляється охоронний вплив; по-друге, суб'єкти, що здійснюють охоронний вплив; способи реалізації функції забезпечення позову – це сукупність прийомів, дій, операцій, за допомогою яких здійснюється охоронний вплив. Підстави охоронного впливу – це система фактичних і формальних обставин, які зумовлюють різні вияви охоронного впливу в контексті вирішення справи в адміністративному судочинстві.

Функції заходів забезпечення позову є зовнішнім виявом важливих властивостей і загального юридичного потенціалу судового захисту, що встановлюється судом у взаємодії з усіма елементами адміністративно-процесуальної форми, за допомогою використання якої відбувається вирішення встановлених у КАС України завдань адміністративного судочинства.

Специфічними ознаками функцій забезпечення адміністративного позову в адміністративному судочинстві є такі: висловлює примусові властивості права; зміст функцій утворює державний примус, який для суб'єктів права виявляється при здійсненні даної функції, але заходи державного примусу діють тільки через охоронний напрям правового впливу; забезпечує дію охоронних адміністративних норм права у правовідносинах; забезпечення адміністративного позову здійснюється за допомогою специфічних методів і засобів, що включають правові заборони, санкції, заходи процесуального примусу тощо.

Функціональні зв'язки, що є між заходами забезпечення адміністративного позову, це – вид системоутворювальних зв'язків, що виражають єдність і цілісність права. Подібні зв'язки у структурі права поділяються на відносини субординації, координації та управління, які дають змогу доволі повно розкрити функціональну залежність між адміністративними нормами, що виникають унаслідок структурної спеціалізації права.

2. Функції забезпечення адміністративного позову

Класифікацію функцій забезпечення позову в адміністративному судочинстві припускає роз-

поділ залежно від широти та специфіки впливу на суспільні відносини на загальні та спеціальні. До загальних відносяться: утворення системи, регулятивна, інформаційно-орієнтована, охоронна, визначення мети, мотиваційна, гносеологічна, виховна, соціального контролю. Зазначені функції доволі повно досліджені у науковій юридичній літературі, тому звернемо увагу на спеціальні функції. До спеціальних функцій заходів забезпечення позову можна віднести:

– функцію гарантування належного судового захисту прав, свобод і законних інтересів адміністративного позивача в умовах наявної небезпеки порушення прав, свобод і законних інтересів адміністративного позивача або невизначеного кола осіб, на захист прав, свобод і законних інтересів яких подано адміністративний позов;

– функцію забезпечення виконання вимог адміністративного позивача, що містяться в адміністративній позовній заяві. Відповідність планованих до застосування заходів забезпечення позову пред'явлених позовних вимог і обов'язкове врахування наслідків застосування вказуються як визначальні у судовій практиці щодо застосування інституту забезпечення позову.

КАС України не передбачає інституту зустрічного забезпечення позову, який є у цивільному та господарському процесі. Також у КАС України передбачено такі види забезпечення позову, як призупинення індивідуального акта або нормативно-правового акта, заборона відповідачеві вчиняти певні дії, заборона іншим особам вчиняти дії щодо предмета спору [7];

– функцію запобігання настанню шкоди правам, свободам, законним інтересам адміністративного позивача або особи, яка звернулася до суду по захист прав інших осіб або невизначеного кола осіб;

– обмежувальну функцію, тобто функцію допуску законом обмеження прав, законних інтересів, здійснення певних дій стороною, щодо якої суд загальної юрисдикції встановлює заходи забезпечення позову;

– функцію сприяння здійсненню ефективного судового нормативного контролю за якістю адміністративної нормотворчості, тобто коли йдеться про оскарження нормативно-правових актів і актів, що містять роз'яснення законодавства та володіють нормативними властивостями; суд може прийняти рішення про визнання оспорюваного нормативно-правового акта повністю чи в частині, що не відповідає іншому нормативно-правовому акту, який має більшу юридичну силу, є не чинним повністю або в частині з дня прийняття або з іншої визначеної

судом дати; заборона застосування оспорюваного нормативно-правового акта або оспорюваних положень щодо адміністративного позивача як міра забезпечення позову за адміністративним позовом створює реальні умови для майбутнього коригування або зміни положень, що містяться в нормативно-правовому акті. Якщо виявлена недостатня правова урегульованість адміністративних і інших публічних правовідносин, яка може спричинити порушення прав, свобод і законних інтересів невизначеного кола осіб, оскільки суд визнав нормативно-правовий акт не чинним повністю або частково, суд має право покласти на орган державної влади, орган місцевого самоврядування, інший орган публічної влади або посадову особу, які прийняли оспорюваний нормативно-правовий акт, обов'язок прийняти новий нормативно-правовий акт, який замінює нормативно-правовий акт, визнаний не чинним повністю або частково;

– регулятивну функцію, що забезпечує створення та використання процесуально-правового механізму, що визначає зміст інституту забезпечення позову та встановлює порядок здійснення сторонами і судом процесуальних дій, спрямованих на забезпечення повноцінного виконання, прийнятого судом рішення у результаті розгляду адміністративної справи. На цій підставі Верховний Суд сформулював правову позицію, відповідно до якої заходи забезпечення можуть бути застосовані виключно за наявності однієї з підстав, визначених ч. 2 ст. 150 КАС України, та мають бути співмірними з позовними вимогами і адекватними [8];

– компенсаційну функцію, що виявляється у відшкодуванні збитків або виплаті компенсації, які виникли внаслідок застосування заходів забезпечення позову. Ця функція виявляється у формі скасування прийнятого адміністративно-правового акта, визнання не чинним повністю або частково оскарженого нормативно-правового акта, а також у формі заборони здійснювати конкретним суб'єктам адміністративної влади дій, розпоряджень, прийняття індивідуальних адміністративних рішень;

– правоохоронну функцію, що полягає у здійсненні належної охорони та ефективного захисту прав, свобод і законних інтересів адміністративного позивача, інших осіб, які беруть участь в адміністративній справі, в зміцненні законності та попередження порушень у сфері адміністративних і інших публічних правовідносин. Функції забезпечення позову відповідають правоохоронній функції держави. Охоронна функція держави та правоохоронна функція забезпечення адміністративного позову мають схожі об'єкти та суб'єкти впливу, а також спо-

соби здійснення. За допомогою правоохоронної діяльності держави відбувається переклад можливостей, закладених в адміністративно-правових нормах КАС України, в дійсність, тому що правоохоронна діяльність оснований на праві, а з урахуванням концепції примату права над державою правоохоронна функція держави зумовлює правоохоронну функцію забезпечення адміністративного позову;

– функцію призупинення діяльності або дії, наприклад, призупинення судом загальної юрисдикції оспорюваного рішення у частині, що стосується адміністративного позивача, або зупинення вчинення стосовно адміністративного позивача оспорюваної дії.

Ефективність дії правових норм, що регламентують заходи забезпечення адміністративного позову, залежить від ефективності і якості змісту. До критеріїв ефективності і якості функцій забезпечення адміністративного позову належать: обґрунтованість, правильність, оптимальність, нормативність, загальнообов'язковість, повнота, конкретність.

Загальноновизначеними критеріями ефективності є мета встановлення норми й отриманий після її втілення результат, щодо інших критеріїв погляди вчених-юристів різняться [9, с. 19].

Визначення ефективності правових норм реалізації заходів забезпечення адміністративного позову має включати оцінку процесу реалізації ними функцій, аналіз стану функціональних взаємозв'язків. Категорія «якість» не тотожна поняттю «ефективність» дії правових норм реалізації заходів забезпечення адміністративного позову, позаяк означає злагожену сукупність властивостей, ознак, що обумовлюють її здатність позитивно впливати на суспільні відносини, які підлягають регулюванню, відповідно до призначення.

Висновки

Розгляд теоретичних аспектів функцій заходів забезпечення позову в адміністративному судочинстві, питань безпосередньої реалізації дав змогу вказати на низку наукових і правозастосовних проблем, на які слід звернути увагу представникам юридичної науки, а також

правотворчим і правозастосовним органам. До загальних відносять: функцію утворення системи, регулятивну, інформаційно-орієнтовану, охоронну, визначення мети, мотиваційну, гносеологічну, виховну, функцію соціального контролю. До спеціальних функцій заходів забезпечення позову можна віднести функції: гарантування судового захисту; забезпечення виконання вимог адміністративного позивача; запобігання настанню шкоди; обмежувальну; сприяння здійсненню ефективного судового нормативного контролю; регулятивну; компенсаційну; правоохоронну; призупинення діяльності або дії.

Проблематика дослідження складна та багатоаспектна, а тому не претендує на розгляд усіх її сфер. Проаналізовано лише базові, найзначущіші, на наш погляд, питання: поняття та ознаки функцій заходів забезпечення адміністративного позову в адміністративному судочинстві, класифікацію та специфіку кожної функції окремо, співвідношення функцій, а також питань, які стосуються функціональних взаємозв'язків, що існують між нормами реалізації заходів забезпечення позову і проблемами ефективного виконання функцій.

Що стосується перспектив подальшого наукового дослідження обраної тематики, то можна вказати такі напрями, які потребують вирішення: подальша адаптація структурно-функціонального підходу до вивчення правових явищ у контексті реалізації заходів забезпечення адміністративного позову в адміністративному судочинстві; проведення спеціальних досліджень функціональних особливостей окремих різновидів заходів забезпечення адміністративного позову в адміністративному судочинстві; розвиток знань з питання про функціональні взаємозв'язки між заходами забезпечення адміністративного позову.

Вивчення природи та процесу виконання функцій заходів забезпечення адміністративного позову в адміністративному судочинстві дозволяє більш детально розкрити їх системність і динамічність, структурні якості, роль і місце серед інших засобів впливу при вирішенні адміністративних спорів.

Список використаних джерел

1. Остапенко О. І., Ковалів М. В., Єсімов С. С., Гулак Л. С. та ін. Адміністративне право України (загальна частина) : навч. посіб. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2019. 504 с.
2. Єсімов С. С. Превентивне регулювання: теоретичні аспекти. *Соціально-правові студії*. 2020. Вип. 3 (9). С. 40–47.
3. Верховний Суд роз'яснив, у яких випадках застосовуються заходи забезпечення позову. *Судова влада України*. 17 травня 2019 року. URL: <https://dp.arbitr.gov.ua/archive/709973/>
4. Недоступне забезпечення. Що не так із касаційним фільтром? 05.03.2021 р. *Право*. URL: <https://pravo.ua/nedostupne-zabezpechennja-shho-ne-tak-z-kasacijnim-filtrom/>

5. Ковалів М. В., Гаврильців М. Т., Стахура І. Б. Адміністративне судочинство : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014. 596 с.
6. Кодекс адміністративного судочинства : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2747-15>
7. Забезпечення позову це часто єдина можливість зробити в майбутньому рішення суду виконаним. 09.12.2020 р. URL: <https://lhs.net.ua/ua-zabezpechennia-pozovu-tse-chasto-iedyna-mozhlyvist-zrobyty-v-maibutnomu-rishennia-sudu-vykonany-m-zaznachyv-andrii-ivanov-starshyi-advokat-praktyky-vyrishennia-sporiv-ao-moris-ru-obespechenye-yska-j/>
8. Постанова Верховного Суду від 24 квітня 2019 року у справі № 826/10936/18 (провадження № К/9901/728/19). Закон Online. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/81431079>
9. Болочан І. В. Критерії та показники ефективності реалізації адміністративно-правових норм: загальна характеристика. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. Вип. 79. С. 11–20.

References

1. Ostapenko, O. I., Kovaliv, M. V., Yesimov, S. S. & Hulak L. S. (2019). *Administrativne pravo Ukrainy (zahalna chastyna)* [Administrative law of Ukraine (general part)]. Lviv: Lviv Polytechnic National University [in Ukr.].
2. Yesimov, S. S. (2020). Preventyvne rehuliuвання: teoretychni aspekty [Preventive regulation: theoretical aspects]. *Sotsialno-pravovi studii (Socio-legal studios)*, 3 (9), 40–47 [in Ukr.].
3. Verkhovnyi Sud roziasnyv, u yakykh vypadkakh zastosovuiutsia zakhody zabezpechennia pozovu [The Supreme Court clarified in which cases the measures of ensuring a claim are applied]. (May 17, 2019). *Sudova vlada Ukrainy (Judicial power of Ukraine)*. Retrieved from <https://dp.arbitr.gov.ua/archive/709973/> [in Ukr.].
4. Nedostupne zabezpechennia. Shcho ne tak iz kasatsiynym filtrom? [Unavailable ensuring. What's wrong with the cassation filter?]. (March 5, 2021). *Pravo (Law)*. Retrieved from <https://pravo.ua/nedostupne-zabezpechennja-shho-ne-tak-z-kasacijnim-filtrom/> [in Ukr.].
5. Kovaliv, M. V., Havryltsiv, M. T. & Stakhura, I. B. (2014). *Administrativne sudochynstvo* [Administrative proceedings]. Lviv : Lviv State University of Internal Affairs [in Ukr.].
6. Kodeks administrativnoho sudochynstva : Zakon Ukrainy vid 06.07.2005 r. № 2747-IV [Code of Administrative Procedure: Law of Ukraine No. 2747-IV of July 6, 2005]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2747-15> [in Ukr.].
7. Zabezpechennia pozovu tse chasto yedyna mozhlyvist zrobyty v maibutnomu rishennia sudu vykonany-m [Ensuring a lawsuit is often the only way to enforce a court decision in future]. (December 09, 2020). Retrieved from <https://lhs.net.ua/ua-zabezpechennia-pozovu-tse-chasto-iedyna-mozhlyvist-zrobyty-v-maibutnomu-rishennia-sudu-vykonany-m-zaznachyv-andrii-ivanov-starshyi-advokat-praktyky-vyrishennia-sporiv-ao-moris-ru-obespechenye-yska-j/> [in Ukr.].
8. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 24 kvitnia 2019 roku u spravi № 826/10936/18 (provadzhenia № К/9901/728/19) [Judgment of the Supreme Court of 24 April 2019 in case No. 826/10936/18 (proceedings No. K/9901/728/19)]. *Zakon Online*. Retrieved from <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/81431079> [in Ukr.].
9. Bolokan, I. V. (2017). Kryterii ta pokaznyky efektyvnosti realizatsii administrativno-pravovykh norm: zahalna kharakterystyka [Criteria and indicators of efficiency of implementation of administrative rules: general description]. *Aktualni problemy derzhavy i prava (Current issues of state and law)*, 79, 11–20 [in Ukr.].

Стаття: надійшла до редакції 03.08.2021

прийнята до друку 29.08.2021

The article: is received 03.08.2021

is accepted 29.08.2021